

Akademsko pisanje V čas

Karakteristike akademskog stila pisanja

- sadržajan
- logičan
- sistematičan
- pregledan
- precizan
- jasan
- skladan
- jezički pravilan
- objektivan
- ujednačen
- zanimljiv
- konzistentan
- koherentan
- etički zasnovan

(Kundačina & Bandur, 2007)

Šta treba izbegavati

- **ustaljene fraze i metafore** – “Pobornici pragmatizma u ovom periodu nalaze mirnu luku u...”
- **suvišne reči** – “potencijalni rizik”, “prošla istorija”
- **kolokvijalne termine** – “genijalac”, “pomračen um”
- **ponavljanje često korišćenih reči**
- **kvalifikative bez konkretnog značaja** – “slabo”, “često”, “jako”, “bezbroj puta”, “enormno”
- **jezičke i stilske nepravilnosti** – “trebamo da”, “mi bi”
- **naivne procene i arogatnost** – “kao što dobro znamo”, “očigledno”, “kao što je opšte poznato”, “u mnogim slučajevima”

Definisanje ključnih termina

- Ključni termini (naslov, tema)
- Ne treba preterivati sa brojem definicija (fokus na onima ključnim za temu rada)
- Definiendum – pojam koji se definiše
- Definiens – pojam kojim se definiše
- Definiens i definiendum ne smeju biti sinonimi ili se i implicitno pojmovno preklapati (logička greška)

Од параграфа до есеја

Микро структура есеја

- Суштински, параграф или пасус је јединица мисли, не дужине.
- Параграф је основна јединица у академском писању.
- „Пасус је основна и најмања логичко-садржајна и мисаоно-емоционална целина текста, део одређене веће мисаоне целине научног дела [...]”
(Кундачина и Банђур, 2007, str. 180)

Formiranje pasusa (paragrafa)

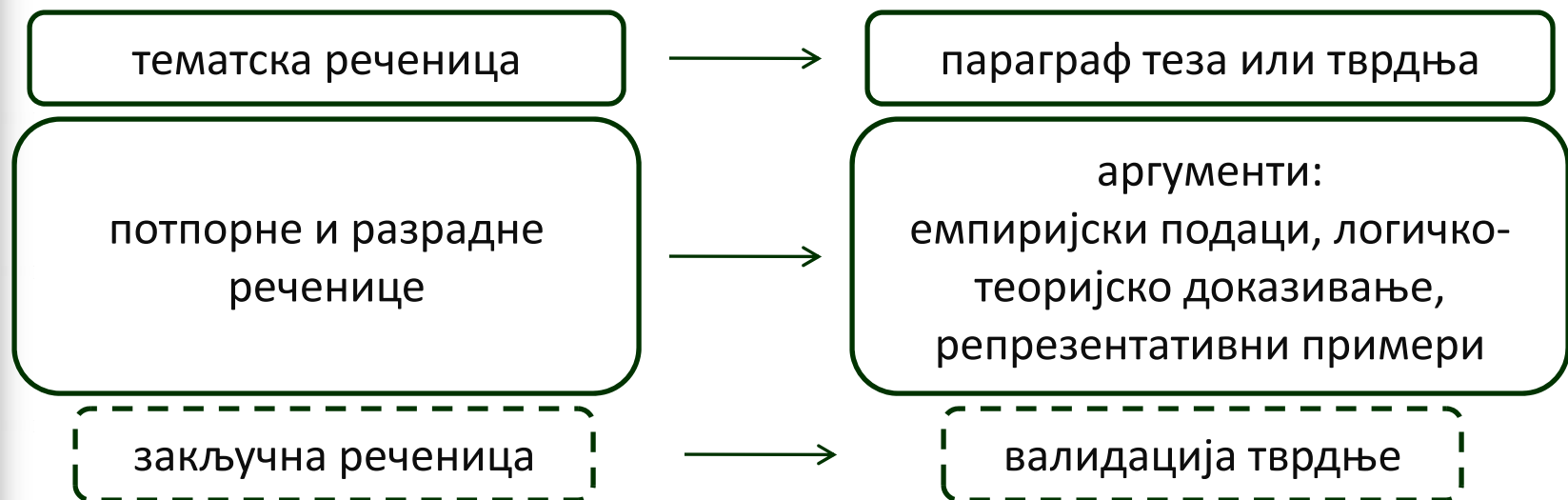
- pasusi se vizuelno odvajaju jedni od drugih umetanjem praznog reda između.
- U pasusu se razrađuje jedna (nova) ideja, jedan stav, jedan aspekt, jedna pojava.
- pasus sadrži jednu ključnu rečenicu koja se odnosi na temu kojoj je posvećen . Ostale rečenice sadrže razradu ključne rečenice i njenu potporu.

Од параграфа до есеја

Микро структура есеја

- У пасусу се разрађује једна (нова) идеја, један став, један аспект, једна појава.
- Пасус је група реченица која се односи на одређену тему, тј, став. Садржи једну кључну реченицу (**тематска реченица, теза или тврдња параграфа**) која се односи на тему којој је посвећен. Остале реченице садрже **развијање** тематске реченице, њену **потпору** и **закључивање**.

Од параграфа до есеја

Микро структура есеја

Тематска реченица:

1. уводи читаоца у тему параграфа
2. садржи идеју о датој теми

Пример:

тема

тематска идеја

Поједине врсте инсеката благотворно делују на баштенске биљке.

(Savage & Mayer, 2005. стр. 5)

Од параграфа до есеја

Микро структура есеја

Тематска реченица не сме бити:

- проста чињеница или детаљ
- превише уопштена

Пример:

У дуванском диму се налази око 2000 штетних супстанци. (проста чињеница)

Пушење је штетно. (превише општа идеја)

Рекламирање цигарета има штетан утицај на младе. (добар пример)

ARGUMENTOVANJE

GLVNA TEZA (tj. HIPOTEZA ILI PITANJE)

TVRDNJE → KLJUČNA (TEMATSKA)
REČENICA

EMPIRIJSKI PODACI,
LOGIČKO-TEORIJSKA → POTPORNE I RAZRADNE
PROMIŠLJANJA (racionalni metod), REČENICE
REPREZENTATIVNI PRIMERI

Primer paragrafa

Danas je dokazano da *teorija plastičnosti*, formulisana u XIX veku, a po kojoj je uspešno učenje moguće samo u mladosti, nije validna. Američki psiholog Torndajk je veoma zaslužan za osporavanje tvdnji koje obuhvata navedena teorija. Svojim eksperimentalnim istraživanjima Torndajk je osporio do tada preovlađujuće mišljenje da se ne može uspešno učiti u odraslom dobu, odnosno, da je učenje i obrazovanje monopol mladosti. Na primer, jedno njegovo istraživanje je pokazalo da inteligencija raste do 25. - 26. godine života, a onda postepeno opada do 42. godine u proseku jedan odsto godišnje (Thorndike, 1928, str. 156. – 158.)

(adaptirano iz Kulić, Despotović, 2011)

TEZA – KLJUČNA REČENICA

Danas je dokazano da *teorija plastičnosti*, formulisana u XIX veku, po kojoj je uspešno učenje moguće samo u mladosti, nije validna.

TVRDNJA/ARGUMENT 1 – RAZRADNA REČENICA 1

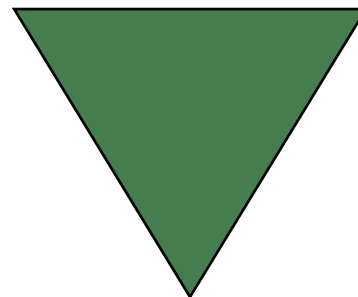
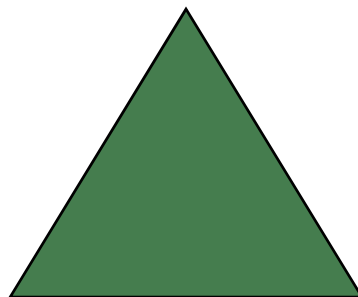
Američki psiholog Torndajk je veoma zaslužan za osporavanje tvdnji koje obuhvata navedena teorija. Svojim eksperimentalnim istraživanjima Torndajk je osporio do tada preovlađujuće mišljenje da se ne može uspešno učiti u odraslom dobu, odnosno, da je učenje i obrazovanje monopol mladosti.

Primer (empirijski dokaz za TVRDNJU 1) – Potporna rečenica TVRDNJU 1

Na primer, jedno njegovo istraživanje je pokazalo da inteligencija raste do 25. - 26. godine života, a onda postepeno opada do 42. godine u proseku jedan odsto godišnje (Thorndike, 1928, str. 156. – 158.)

- U formiranju pasusa se prvo iznosi ideja ili teza ili tvrdnja, a zatim se iznose dokazi i potkrepljenja. Moguće je i krenuti od argumenata od kojih se kasnije izvodi ideja ili teza.

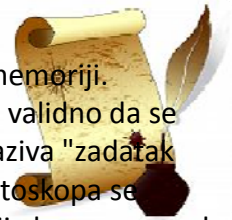

- Da bi se došlo do vlastite ideje može se krenuti i od suprotnih ideja i teza koje se prvo opovrgavaju, a kasnije se iznosi vlastita teza koja se dokazuje.

Pasusi mogu biti

- uvodni
- opisni
- pasusi u kojima se definišu termini
- funkcionalni
- prelazni
- zaključni

Braun i Petersonovi su izveli prva istraživanja kojima je ispitano trajanje materijala u kratkotrajnoj memoriji. Problem sa kojim su se suočili je bio. kako eliminisati mogućnost obnavljanja materijala, da bi moglo validno da se ispita njegovo trajanje. Ovaj problem rešen je primenivanjem eksperimentalne procedure koja se naziva "zadatak Brauna i Petersonovih" (videti: Kostić, 2006, str. 109-110). U njihovom eksperimentu, na ekranu tahistoskopa se kratko prikazuje trigram (tri slova), a zatim i trocifren broj. Čim broj nestane, ispitanik počinje da broji glasno u nazad preskačući po tri broja (npr. 375,372,369...). U jednom trenutku se brojanje prekida, i nakon toga ispitanik treba da reprodukuje zadati trigram. U sledećoj seansi se prikazuje drugi trigram i broj i ispitanik ponavlja proces. Bitno je istaći da je vreme nakon kog je od ispitanika zahtevana reprodukcija variralo, jer je cilj eksperimentatora bio da utvrde koje je to maksimalno vreme koje se materijal može zadržati u kratkotrajnoj memoriji. Pomenuto brojanje u nazad predstavlja faktor ometanja, čija je funkcija da onemogući subvokalni ponavljanje trigrama do trenutka kada se zahteva njegova reprodukcija. Bez njega, zbog mogućnosti preslišavanja, ispitanik bi uvek davao tačan odgovor. Ukoliko dođe do promena u procentu tačno reprodukovanog materijala, one se mogu pripisati jedino vremenu proteklom od trenutka iščezavanja sadržaja do trenutka reprodukcije. Petersonovi su zaključili da se slabija reprodukcija može pripisati spontanom gubljenju traga (materijala) u kratkotrajnoj memoriji, ukoliko se pokaže da postoji sistematska veza između opadanja procenta tačno reprodukovanih trigrama i trajanja intervala u kome ispitanik broji unazad. Rezultati su opravdali njihova očekivanja, i pokazali da što je veći vremenski interval u kome ispitanik broji unazad, to će biti manji procenat uspešno reprodukovanih trigrama. Ovi nalazi protumačeni su kao spontano gubljenje traga koje nastaje usled protoka vremena, što postaje poznato pod nazivom teorija gubljenja traga (Peterson & Peterson, 1959; Kostić, 2006). Nakon ovog istraživanja, pojavio se izvestan broj autora koji su svojim istraživanjima pokušali da pobiju teoriju gubljenja traga, i da dokažu da na zadržavanje materijala utiču i drugi činioci. Poznato je istraživanje Voa i Normana (videti: Kostić, 2006, str.111), koji su došli do zaključka da je do pada uspešnosti u reprodukciji trigrama došlo zbog interferencije, a ne zbog spontanog nestajanja materijala. Ovi nalazi potvrđeni su nalazima do kojih je došao Toland u svom istraživanju iz 1967. godine (videti: Kostić, 2006, str.111). Petersonovi su i sami sproveli naknadna istraživanja, koja su još više dovela u pitanje validnost teorije gubljenja traga. Tumačeći rezultate njihovih istraživanja, Keppel i Anderson su zaključili da do opadanja tačnosti reprodukcije dolazi usled proaktivne inhibicije (uticaj prethodno učenog materijala na učenje novog materijala). Kada se uzmu u obzir ovi nalazi, sa punim pravom se može postaviti pitanje da li se uopšte i događa spontano gubljenje traga u kratkotrajnoj memoriji. Međutim, pošto nije moguće izvesti istraživanje u kome bi se izbeglo preslišavanje, ali i proaktivna inhibicija, ostaje nam da kažemo da nije moguće dati konačan odgovor o činiocima koji utiču na zadržavanje materijala u kratkotrajnoj memoriji, jer po do sadašnjim nalazima, svi gore navedeni činioci, pa čak i spontano gubljenje traga, utiču na zadržavanje materijala. Ono što je ipak moguće sa određenom sigurnošću reći, i oko čega se većina istraživača složila, jeste da je vreme zadržavanja materijala u kratkotrajnoj memoriji oko 18 sekundi (Kostić, 2006) .

Braun i Pitersonovi su izveli prva istraživanja kojima je ispitano trajanje materijala u kratkotrajnoj memoriji. Problem sa kojim su se suočili je bio. kako eliminisati mogućnost obnavljanja materijala, da bi moglo validno da se ispita njegovo trajanje. Ovaj problem rešili su primenjujući eksperimentalne procedure koja se naziva "zadatak Brauna i Pitersonovih" (videti: Kostić, 2006, str. 109-110). U njihovom eksperimentu, na ekranu tahistoscopa se kratko prikazuje trigram (tri slova), a zatim i trocifren broj. Čim broj nestane, ispitanik počinje da broji glasno u nazad preskačući po tri broja (npr. 375,372,369...). U jednom trenutku se brojanje prekida, i nakon toga ispitanik treba da reprodukuje zadati trigram. U sledećoj seansi se prikazuje drugi trigram i broj i ispitanik ponavlja proces. Bitno je istaći da je vreme nakon kog je od ispitanika zahtevana reprodukcija variralo, jer je cilj eksperimentatora bio da utvrde koje je to maksimalno vreme koje se materijal može zadržati u kratkotrajnoj memoriji. Pomenuto brojanje u nazad predstavlja faktor ometanja, čija je funkcija da onemogući subvokalni ponavljanje trigrama do trenutka kada se zahteva njegova reprodukcija. Bez njega, zbog mogućnosti preslišavanja, ispitanik bi uvek davao tačan odgovor. Ukoliko dođe do promena u procentu tačno reprodukovano materijala, one se mogu pripisati jedino vremenu proteklom od trenutka iščezavanja sadržaja do trenutka reprodukcije. Pitersonovi su zaključili da se slabija reprodukcija može pripisati spontanom gubljenju traga (materijala) u kratkotrajnoj memoriji, ukoliko se pokaže da postoji sistematska veza između opadanja procenta tačno reprodukovanih trigrama i trajanja intervala u kome ispitanik broji unazad. Rezultati su opravdali njihova očekivanja, i pokazali da što je veći vremenski interval u kome ispitanik broji unazad, to će biti manji procenat uspešno reprodukovanih trigrama. Ovi nalazi protumačeni su kao spontano gubljenje traga koje nastaje usled protoka vremena, što postaje poznato pod nazivom teorija gubljenja traga (Peterson & Peterson, 1959; Kostić, 2006).

Nakon ovog istraživanja, pojavio se izvestan broj autora koji su svojim istraživanjima pokušali da pobiju teoriju gubljenja traga, i da dokažu da na zadržavanje materijala utiču i drugi činioci. Poznato je istraživanje Voa i Normana (videti: Kostić, 2006, str.111), koji su došli do zaključka da je do pada uspešnosti u reprodukciji trigrama došlo zbog interferencije, a ne zbog spontanog nestajanja materijala. Ovi nalazi potvrđeni su nalazima do kojih je došao Toland u svom istraživanju iz 1967. godine (videti: Kostić, 2006, str.111). Pitersonovi su i sami sprovedli naknadna istraživanja, koja su još više dovela u pitanje validnost teorije gubljenja traga. Tumačeći rezultate njihovih istraživanja, Keipel i Andervud su zaključili da do opadanja tačnosti reprodukcije dolazi usled proaktivne inhibicije (uticaj prethodno učenog materijala na učenje novog materijala). Kada se uzmu u obzir ovi nalazi, sa punim pravom se može postaviti pitanje da li se uopšte i događa spontano gubljenje traga u kratkotrajnoj memoriji.

Međutim, pošto nije moguće izvesti istraživanje u kome bi se izbeglo preslišavanje, ali i proaktivna inhibicija, ostaje nam da kažemo da nije moguće dati konačan odgovor o činiocima koji utiču na zadržavanje materijala u kratkotrajnoj memoriji, jer po do sadašnjim nalazima, svi gore navedeni činioci, pa čak i spontano gubljenje traga, utiču na zadržavanje materijala. Ono što je ipak moguće sa određenom sigurnošću reći, i oko čega se većina istraživača složila, jeste da je vreme zadržavanja materijala u kratkotrajnoj memoriji oko 18 sekundi (Kostić, 2006) .

Modalni model radne memorije ili model Bedlija i Hiča (1974) čini nekoliko komponenti među kojima *centralni izvršilac* (CI) predstavlja osnovu sistema. Navedenim konstruktom je prokriven niz mentlanih aktivnosti vezanih za regulisanje pažnje, kontrolisanje akcija i rešavanje problema, poput: usmeravanja pažnje, preusmeravanje pažnje tokom izvođenja više relativno sinhronih zadataka, na pažnji zasnovano regulisanje međusobno suptostavljajućih aktivnosti uz pomoć sistema supervizione pažnje (*Supervisory attentional system*), koji Norman i Šalis (1986) shavataju kao koncept komplementaran sistemu automatske kontrole pažnje zasnovanom na navikama, koordinisanje funkcija ostalih komponenti modela, održavanje materijala u podkomponentama radne memorije, skladištenje i održavanje materijala privremeno aktiviranog iz dugoročne memorije itd, (Gathercole et al., 2004; Baddeley, Eysenc & Anderson, 2009) Pored centralnog izvršioca, konstrukta kojim je pokriven veći broj viših kognitivnih funkcija, model radne memorije čine i dva podsistema, *fonološka petlja* i *vizuo-spacijalna matrica*. Dokazi za validnost fonološke petlje (FP), konstrukta iz koga se strukturalno-funkcionalno diferenciraju *fonološko kratkoročno skladište* (FKS) koje obavlja funkciju skladištenja fonološkog i fonološki rekodiranog materijala i *mehanizma artikulacionog preslišavanja* koji obnavlja fonološki trag u FKS-u dolaze iz nekoliko značajnih studija. Ova istraživanja pokazuju da pacijenti sa lezijama u inferioronom delu frontalnog režnja (na primer u Brokinoj oblasti) imaju manje problema u zadržavanju fonološkog materijala (učinak na zadatku memorijskog opsega za verbalni materijal) nego pacijenti sa lezijama u levom inferioronom delu parietalnog režnja (Hanson, 2001, pregled). S obzirom na utvrđenost povezanosti inferiornog dela frontalnog režnja sa mehanizmom preslišavanja pretpostavlja se da oštećenja u inferiornom parietalnom režnju sprečavaju skladištenje, dok oštećenja u levom inferiornom frontalnom režnju oštećuju preslišavanje ali ne sprečavaju delovanje FKS-a. Visuo-spacijalna matrica (VSM) je konstrukt analogan fonološkoj petlji čija se funkcija može opisati kao zadržavanje vizuelnih i spacijalnih karakteristika objekta za kratak period vremena. Struktura VSM-a je pak manje jasna u poređenju sa strukturom fonološke petlje. Prvo, nije do kraja jasno da li vizuo-spacijalno kratkoročno skladište predstavlja jedinstven kapacitet skladištenja vizuelnih i spacijalnih karakteristika pojava ili njegovu arhitekturu čine dva raličita ali visoko povezana skladišta. Drugo, još uvek traju debate da li VSM čini i mehanizam za obnavljanje vizualno-spacijalnog materijala (mehanizam unutrašnjeg obeležavanja) , analogan mehanizmu preslišavanja u fonološkoj petlji, kao u modelu radne memorije Roberta Logija (1995), ili se on može svesti samo na komponentu sa ulogom skladištenja materijala kao u modelu Bedlija i Hiča (Baddeley et al., 2009) u kom funkcija obnavljanja materijala u VSM-u pripada delovanju centralnog izvršioca.

Modalni model radne memorije ili model Bedlija i Hiča (1974) čini nekoliko komponenti među kojima *centralni izvršilac* (CI) predstavlja osnovu sistema. Navedenim konstruktom je prokriven niz mentalnih aktivnosti vezanih za regulisanje pažnje, kontrolisanje akcija i rešavanje problema, poput: usmeravanja pažnje, preusmeravanje pažnje tokom izvođenja više relativno sinhronih zadataka, na pažnji zasnovano regulisanje međusobno suptostavljajućih aktivnosti uz pomoć sistema supervizije pažnje (*Supervisory attentional system*), koji Norman i Šalis (1986) shavataju kao koncept komplementaran sistemu automatske kontrole pažnje zasnovanom na navikama, koordinisanje funkcija ostalih komponenti modela, održavanje materijala u podkomponentama radne memorije, skladištenje i održavanje materijala privremeno aktiviranog iz dugoročne memorije itd, (Gathercole et al., 2004; Baddeley, Eysenc & Anderson, 2009).

Pored centralnog izvršioca, konstrukta kojim je pokriven veći broj viših kognitivnih funkcija, model radne memorije čine i dva podsistema, *fonološka petlja* i *vizuo-spacijalna matrica*. Dokazi za validnost fonološke petlje (FP), konstrukta iz koga se strukturalno-funkcionalno diferenciraju *fonološko kratkoročno skladište* (FKS) koje obavlja funkciju skladištenja fonološkog i fonološki rekodiranog materijala i *mehanizma artikulationog preslišavanja* koji obnavlja fonološki trag u FKS-u dolaze iz nekoliko značajnih studija. Ova istraživanja pokazuju da pacijenti sa lezijama u inferiornom delu frontalnog režnja (na primer u Brokinjoj oblasti) imaju manje problema u zadržavanju fonološkog materijala (učinak na zadatku memorijskog opsega za verbalni materijal) nego pacijenti sa lezijama u levom inferiornom delu parietalnog režnja (Hanson, 2001, pregled). S obzirom na utvrđenost povezanosti inferiornog dela frontalnog režnja sa mehanizmom preslišavanja pretpostavlja se da oštećenja u inferiornom parietalnom režnju sprečavaju skladištenje, dok oštećenja u levom inferiornom frontalnom režnju oštećuju preslišavanje ali ne sprečavaju delovanje FKS-a.

Visuo-spacijalna matrica (VSM) je konstrukt analogan fonološkoj petlji čija se funkcija može opisati kao zadržavanje vizuelnih i spacijalnih karakteristika objekta za kratak period vremena. Struktura VSM-a je pak manje jasna u poređenju sa strukturom fonološke petlje. Prvo, nije do kraja jasno da li vizuo-spacijalno kratkoročno skladište predstavlja jedinstven kapacitet skladištenja vizuelnih i spacijalnih karakteristika pojava ili njegovu arhitekturu čine dva različita ali visoko povezana skladišta. Drugo, još uvek traju debate da li VSM čini i mehanizam za obnavljanje vizualno-spacijalnog materijala (mehanizam unutrašnjeg obeležavanja), analogan mehanizmu preslišavanja u fonološkoj petlji, kao u modelu radne memorije Roberta Logija (1995), ili se on može svesti samo na komponentu sa ulogom skladištenja materijala kao u modelu Bedlija i Hiča (Baddeley et al., 2009) u kom funkcija obnavljanja materijala u VSM-u pripada delovanju centralnog izvršioca.

Lista referenci:

Kundačina, M. & Bandur, V. (2007). *Akademsko pisanje*. Užice: Učiteljski fakultet.

Rao, V., Chankok, K. & Krishnan, L. (2007) *A Visual Guide to Essay Writing*. Sydney: Association for Academic Language and Learning.

